

ЕНЕРГЕТСКИ ИНФОРМАТОР

Број 13 – Декември, 2013 година
ISSN 1857-8403

Содржина

Енергетски новости

– Македонија	4
– Свет	7

Активности на Агенцијата за енергетика

на Република Македонија	10
-------------------------------	----

Статија	13
---------------	----

Конференции во енергетиката	14
-----------------------------------	----

Импресум: ЕНЕРГЕТСКИ ИНФОРМАТОР, Бесплатен месечен информатор за енергетика;
Издавач: Агенцијата за енергетика на Република Македонија; **Адреса на издавачот:** Ул.Орце
Николов бр.68, Скопје, Тел. (02) 32 30 300; **Главен уредник:** Владимир Сараџ; **Одговорен уредник:**
Китановска Елена; **Печати:** Винсент графика доо, Скопје

Добиените материјали за написи не се враќаат. Авторските права се заштитени. Забрането е секако препечатување, копирање, снимање и пренесување, во целост или во делови, без писмена дозвола од издавачот. Редакцијата ги презема сите неопходни мерки во објавените написи и информации да нема грешки, но сепак не можеме да го гарантираме тоа. Издавачот и авторите не преземаат никаква одговорност во случај на каква било штета или несреќа, настаната поради која било причина во врска со објавените написи и информации.

Енергетски биланс 2014-2018

Агенцијата за енергетика на Република Македонија го изготви Енергетскиот биланс за периодот 2014-2018, а е одобрен од страна на Министерството за економија. Истиот беше презентираан на состанокот на Македонската енергетска асоцијација во Стопанската комора на Република Македонија.

Македонија годинава ќе потроши за 4,4 отсто повеќе енергија отколку лани. Пораст на потрошувачката се предвидува кај сите видови енергија и енергенси при што најголем пораст се очекува кај природниот гас за 38,8 отсто и геотермалната енергија за 17,5

отсто, а за останатите видови порастот е помал од 5 отсто. Од вкупните потреби за енергија 57,5 отсто ќе се обезбедат од домашни извори, а 42,5 отсто од увоз. Се очекува да има континуирано и безбедно снабдување на потрошувачите со сите видови на енергија. Од МЕРСО велат дека енергетскиот систем ќе биде стабилен и бараат од компаниите да доставуваат попрецизни податоци за енергетскиот биланс, бидејќи од тоа зависат плановите на македонскиот енерго преносен систем оператор. Годинава ќе има помал увоз на струја од лани, а се очекува зголемена потрошувачка на гас и нафтени деривати. Потрошувачката на електрична енергија во 2013 година е за 8,7 отсто помала од планираната, производството е помало за 13,9, а увозот е поголем за 8,3 отсто од планираниот.

На состанокот, од страна на директорот на Агенцијата за енергетика на Република Македонија, г-дин Гечевски Лазар, беше истакнато дека ќе мораме да започнеме да размислуваме и за вклучување на потрошувачката на реактивна енергија во енергетскиот биланс, со цел да добиеме јасна слика за тоа колку од потрошената електрична енергија реално ја користиме, а колкав дел е реактивна енергија, односно енергија што не се користи.

Новата разводна станица во Петровец која ќе донесе стабилен напон

Зголемен напон за домаќинствата и индустриските капацитети. Пуштена во употреба новата разводна постројка преку која трафостаницата Петровец се врза директно на мрежата на МЕПСО. Инвестицијата изнесува еден милион евра, а ќе придонесе кон стабилизирање на напонот во 4 општини, како и во новата индустриска зона Чојлија.

-Изминативе години бројот на населението во Петровец растеше, а со тоа и потребата од електрична енергија стана поголема. Дополнително, овде беше ставена во функција индустриската зона отворена за инвеститори. Ова го ветивме пред граѓаните, за 6 месеци го изградивме и го исполнивме нашето ветување, изјави Груевски.

-Инвестицијата во опрема за потребите на разводната постројка е над 455.000 евра. Околу 445.000 евра се инвестирани во изградба на разводна постројка и приклучок на преносната мрежа што опфаќа: две далноводни полиња, две трансформаторски полиња, едно поле за подолжно секционирање, командно-контролен објект, сообраќајници и паркинг изјави на официјалното пуштање директорот на АД Мепсо, Синиша Спасов.

Премиерот Груевски најави продолжување на инвеститициите во ревитализација на постоечките и изградба на нови енергетски капацитети со кои ќе се обезбеди стабилност во снабдувањето и намалување на увозот на електрична енергија.

За енергетско поврзување со регионот, преку изградба на 400 киловолтни далноводи, МЕПСО ќе инвестира околу 60 милиони евра.

Шест милиони евра за инвестиции во енергетска ефикасност од Охридска банка и ЕБОР

Шест милиони евра ќе бидат вложени за подобрување на енергетската ефикасност, преку кредитна поддршка од Охридска банка и Европската банка за обнова и развој. Претседателот на Управниот одбор на Охридска банка Сосиете женерал, Јитка Пантучкова, истакна дека со овие средства ќе продолжи поддршката на Охридска банка на малите и средните претпријатија. „Четири години наназад нашиот раст во кредитирањето на малите и средните претпријатија е над просекот во банкарскиот сектор. Со кредитните програми на ЕБОР, ја потврдуваме нашата подготвеност за одржување на зголемениот пораст на домашната побарувачка за кредитирање и новите деловни можности на пазарот“, истакна Пантучкова.

Дефинитивно нема да има одложување на либерализацијата на пазарот на електрична енергија

„Либерализацијата на пазарот на електрична енергија, која два пати беше одлагана, навистина ќе се реализира на 1 април 2014 година, а тоа нема да предизвика ценовни шокови“ најави претседателот на Регулаторна Комисија за енергетика Димитар Петров, што многумина го сфатија како конечно забетонирање на ставот на владата по ова многу важно прашање кое неколку пати беше одлагано.

„Сите 222 идни квалификувани потрошувачи се подготвени за либерализацијата на пазарот на електрична енергија што треба да се случи на 1 април. Нема да дозволиме да има скокови на цената на електричната енергија особено за домаќинставата и помалите компанијкои ќе останат на регулираниот пазар,“ вели Петров.

Газпром со рекорден извоз во Европа во 2013 година

Во 2013 година Газпром, од кој Европа добива речиси една четвртина од природниот гас, го зголеми извозот кон регионот и Турција до рекордно ниво, откако клиентите на руската компанија ги намалија цените на снабдувањето, а студеното време беше причината за зголемената побарувачка. Прелиминарните податоци на енергетскиот гигант покажуваат дека во 2013 година испораките се зголемени за 16%, односно 161,5 милијарди кубни метри . Во оваа бројка не се вклучени количините со кои се тргува меѓу ограниците на руската компанија во Европа, појаснуваат од компанијата. Претходниот рекорд беше поставен во 2008 година и тогаш обемот беше 160 милијарди кубни метри. Извозот на руски гас се зголеми по падот во 2012 година, како и на почетокот на оваа година каде што студеното време беше причината за брзото исцрпување на залихите. Клиентите од Европа, вклучувајќи ги германската RWE AG и италијанската Eni SpA , веќе испорачаа гас по пониски цени, откако склучија долгорочни договори со Газпром .

Снабдување на Газпром во Германија , која е најголемиот клиент од земјите во Европската унија, се зголемија за повеќе од 20% и достигнаа количина карактеристична за периодот пред почетокот на економската криза.

Ветерот главен енергетски извор во Шпанија

Енергијата од ветерот, во 2013 година стана главен енергетски извор во Шпанија, со учество од 21,1 процент во енергетскиот микс на земјата. На тој начин ветерот ја надмина нуклеарната енергија која покрива 21 процент од енергетските потреби на државата.

На трето место е хидроенергијата со 14,4%. Генерално, обновливите извори оваа година покриваат 42,4% од енергетските потреби во Шпанија што е зголемување од 10,5 процентни поени во однос на 2012 година.

Расте популарноста на енергијата од ветерот во САД

Компанијата MidAmerican ќе затвори некои од своите центри на јаглен во текот на 2015 година, со оглед на се поконкурентната цена на енергијата од ветерот. Тоа го препозна и познатиот милијардер Ворен Бафет, па неговата компанија Berkshire Hathaway неодамна нарачала од Siemens AG ветротурбини со вкупна моќност од 1.050 MW, чија вкупна вредност изнесува една милијарда долари.

Тоа е досега најголемата нарачка на ветротурбини, а истите ќе бидат инсталирани во сојузната држава Ајова. Овој потег само го потврдува лидерството на Бафет во оваа област, бидејќи компанијата MidAmerican која е дел од групацијата Berkshire Hathaway, е цврсто позиционирана на првото место во САД по производство на електрична енергија од ветер.

ЛУКОИЛ добива 100 % од италијанските рафинерии

ЛУКОИЛ ќе добие целосна контрола врз сицилијанскиот нафтен преработувач ISAB. Зделката ќе биде финализирана до крајот на годината, соопшти рускиот весник "Известија" повикувајќи се на претставник на продавачот и на извор во руската компанија.

Досега ЛУКОИЛ држеше 80 % од акциите во италијанската рафинерија. Останатите 20% ги чини рускиот нафтен гигант околу 400 милиони евра, што е блиску до нивната пазарна цена.

Официјалното соопштение за договорот беше направено уште во октомври. Претстои состанок на одборот на директори на ЛУКОИЛ и најверојатно тогаш ќе биде направено официјално соопштение за финализирање на зделката.

Според претставник на ЛУКОИЛ компанијата не можела да се откаже од купување на овие 20 проценти, бидејќи договорот за влез во капиталот на погонот во Сицилија предвидува обврзувачки услови за откуп на акциите при соодветна понуда од ERG.

Шпанија воведува данок за користење на фотоволтаични панели!

Шпанија е позната како држава со најголем потенцијал за искористување на сончевата енергија во Европа. Но од некогаш неограничена поддршка за развој и искористување на овој вид на обновлив извор на енергија, Шпанија оди во друга крајност. Имено шпанската влада веќе ги намали субвенциите наменети за производителите на електричната енергија со користење на фотоволтаични панели. Вториот чекор е оданочување на оние домаќинства и на оние претпријатија кој што своите потреби за електричната енергија ги реализираат по пат на инсталација на фотоволтаични панели. Овој данок треба да се воведо од наредната година, а оваа одлука треба да биде усвоена од страна на шпанскиот парламент.

Соларни панели за вселенски мисии во форма на оригами

Тим на истражувачи од Brigham Young University заедно со експерти за изработка на оригами создале соларни панели кои може да се соберат како оригами и притоа при лансирање зафаќаат само една десетина од вкупната површина. Инаку овие соларни панели се наменети за производство на енергија за сателити, како и за вселенски станици. Оваа идеја била иницирана поради големите трошоци за лансирање на предмети во вселената. Па аналогно на тоа доколку овој предложен модел се направи, истиот значително ќе ги намали трошоците за лансирање на соларни панели во вселената.

Овој предложен модел на соларни панели кога е собран има дијаметар од 2,7 метри, а кога е во целосна големина, истиот има дијаметар од 25 метри. Покрај намалениот дијаметар, истиот би произведувал 250 киловати струја кое е доста амбициозна цел, доколку се има во предвид дека Интернационалната вселенска станица користи само 84 kWh произведени од 8 соларни панели.

Потпишан Меморандум за Соработка помеѓу Агенцијата за енергетика на Република Македонија и Здружението АРХАМ - Битола

На 24.12. 2013 година, во просториите на Агенцијата за енергетика на Република Македонија, беше потпишан Меморандумот за соработка помеѓу Агенцијата за енергетика на Република Македонија и Здружението за одржлив урбан развој АРХИТЕКТУРА И АМБИЕНТ - АРХАМ Битола.

Целта на овој Меморандум е

заедничката соработка во врска со прашањата поврзани со:

- Популаризирање на примената на новите европски и светски технологии за воведување на мерки за енергетска ефикасност и користење на обновливи извори, со зголемување на јавната свест за истите;
- Соработка при спроведување на енергетски политики и легислатива;
- Ублажување на негативните ефекти од климатските промени како една од најголемите закани со кои се соочува планетата преку подброто искористување на природните ресурси и намалување на емисијата на CO₂ и останатите стакленички гасови;
- Заедничко развивање и пренесување на вредности и принципи за одржлив развој и едукација и примена на практични решенија за заштита на животната средина;
- Привлекување на странска помош и донации за имплементација на проекти од областа на енергетската ефикасност, користењето на обновливи извори на енергија и климатските промени.

Норвешка ќе финансира 28 нови проекти

Претставници од Агенцијата за енергетика на Република Македонија, на 10.12.2013 година присуствуваа на церемонијата за доделување на грантови за поддршка на 28 нови проекти и 6 билатерални проекти, која беше организирана од страна на Амбасадата на Кралството Норвешка, во Белград.

На свеченоста се обратија норвешкиот амбасадор во Белград, г-дин Nils Ragnar Kamsvåg, амбасадорот на Европската делегација во Република Србија, г-дин Michael Davenport и г-а Сузана Паунович, директор на Канцеларијата за човекови права во Република Србија

Имено, на оваа свеченост, Амбасадата на Кралството Норвешка, додели грантови за 28 нови проекти; од кои 20 проекти се од Србија, 5 проекти се од Црна Гора, и 3 проекти се од Македонија.

Помеѓу проектите кои ги финансира Амбасадата на Кралството Норвешка е и проектот на Центарот за климатски промени “Подобрување на енергетското управување во индустријата”, во кој Агенцијата за енергетика Република Македонија е партнер институција.

Инаку, во 2013 година, Амбасадата на Кралството Норвешка поддржала вкупно 82 проекти, со вкупна вредност од околу 2.4 милиони евра.

Работна средба на Директорот на Агенцијата за енергетика со Градоначалникот на Општина Брвеница

На 02.12.2013 година во просториите на Агенцијата за енергетика на Република Македонија, директорот на Агенцијата, г-дин Гечевски Лазар одржа работна средба со градоначалникот на општина Брвеница, г-дин Енвер Пајазити, на која му го врач

позитивното мислење по Предлог - Програмата за енергетска ефикасност.

На работната средба беше разговарано за идните развојни планови и инвестиции во областа на обновливите извори на енергија и енергетската ефикасност во оваа општина, како и потребата за поголема заедничка соработка во оваа област.

Прв координативен состанок на проектот „Унапредување на енергетската ефикасност кај градбите и заштита на животната средина„

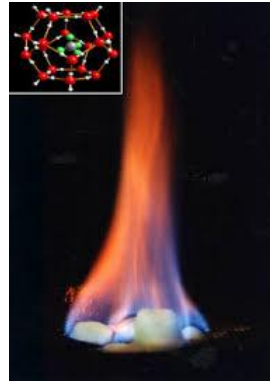
Директорот на Агенцијата за енергетика на Република Македонија, г-дин Гечевски Лазар, присуствуваше на првиот координативен состанок на проектот „Унапредување на енергетската ефикасност кај градбите и заштита на животната средина“ кој се одржа на 18.12.2013 година во Битола.

Проектот се спроведува во рамките на ИПА Програмата за прекугранична соработка Грција-Македонија 2007-2013 и со истиот се предложени низа мерки за можни интервенции на згради со цел да се намали нивната потрошувачка на енергија за 20% до крајот на 2015г., но и да се покрие значителен дел од нивната потрошувачка со примена ОИЕ. Вкупното времетраење на проектот е 18 месеци.

Метан – хидрат енергент на иднината?

Метан – хидрат се почесто се спомнува како супстанца со голем енергетски потенцијал и голема економска исплатливост.

Во последно време фокусот на енергетските истражувања се насочени кон истражување на нови извори на нафта и гас кој што се добиваат од маслодајните шкрилци. Но сега се спомнува и метан – хидрат како супстанца со поголем енергетски потенцијал и со прифатлива економска исплатливост.

Хидрат на метанот има структура на „салата“: смрзнатите молекули на вода се околу метанот и формираат невообичаено парче на лед. Но кога го приближите кибритот овој мраз почнува да гори. Каноко Филипс во својата лабораторија на Арктик се обидува да го пронајде најдобриот начин на експлоатација на овој материјал.

„Геолозите се возбудени поради овој хидрат поради начинот на кој што смрзнатата вода го заробува метанот и го складира неговиот енергетскиот потенцијал.“, изјави професорот на геолошки науки на Универзитетот во Тексас Питер Флемингс.

Освен ладните временски услови за формирање на овие хидрати, потребен е и висок притисок, па од овие причини, оваа супстанца може да се пронајде под седименти на длабоките води на Арктик. Администрација за енергетско информирање (EIA) проценува дека метан – хидратот содржи повеќе јаглерод отколку сите други фосилни горива.

КОНФЕРЕНЦИИ И ОБУКИ ВО ЕНЕРГЕТСКИОТ СЕКТОР
Јануари – Февруари, 2014 година

1. Во периодот од 20-ти до 22-ри Јануари, 2014 година, во Абу Даби ќе се одржи Светскиот самит за енергетика. Повеќе информации на: www.worldfutureenergysummit.com.
2. Во периодот од 21-ви до 23-ти Јануари, 2014 година, во Архус, Данска, ќе се одржи Конференција за нови начини на искористување на водните ресурси. Повеќе информации на: www.aarhusvand.dk.
3. На 27-ми и 28-ми Јануари, 2014 година, во Истанбул, Турција, ќе се одржи Конференција за хидро енергија - Турција 2014 година. Повеќе информации на: www.greenworldconferences.com.
4. Од 12-ти до 14-ти Февруари, во Лондон, Англија, ќе се одржи Четвртиот годишен Форум за поврзување на ветерници на морска површина“. Повеќе на: www.allconferences.com.
5. На 18-ти и 19-ти Февруари, 2014 година, во Истанбул, Турција, ќе се одржи Интернационална конференција за нафта и гас. Повеќе информации на: <http://www.conferencealerts.com>.
6. На 27-ми и 28-ми Февруари, 2014 година, во Варшава, Полска, ќе се одржи Четвртиот форум на тема „Паметни мрежи – Паметни градови“. Повеќе на: energy.flemingeurope.com.